

Ante o debate do Novo Estatuto

Avelino Lage Casal

A expectativa política xerada polo novo Estatuto, obriga nos tempos que corren dirixir a vista ao Parlamento do Hórreo, onde coidamos, imos xogar as fabas ao ver o debate sobre o estado da Autonomía (PSdG e PPdG), NACIÓN (BNG). Ven ao noso acordo a Declaración de Barcelona, o Estatuto catalán, o Plano Ibarreche, etc., por certo os do Estatut non estiveran na Declaración de Barcelona, nin os vascos nos primeiros acordos entre Catalunya e Galicia a primeiros do XX (1). Ao fío do debate deste ano, chama a atención como terminoloxías discutidas onte, hoxe non interesan a ninguén, claro que é de xustiza dicir, que algún como ao pai da Constitución P. Barba e outros sempre defenderon como moi semellantes Autonomía H. e Nación, claramente dende logo para os Europeístas, aparte precisións gramaticais escollidas polos constitucionalistas do 78, o termo Nación, moi decimonónico, achégase hoxe máis ao Estado moderno (Europa dos Pobos). Nunha conversa de café hai anos o Senador, daquelas, M. Fontoira (finado xa) falando ao caso dicía que o mundo do XIX non é o do XX (facéndose Europa) . Evidentemente hoxe todos queremos ser Europa menos Estatalistas e máis identitarios coa súa Nación. No Hórreo non todos o teñen tan claro.

Ao abeiro do devandito debate, o punto protagonista, aparte dos lumes do verán, que tamén, ocupouno o vindeiro novo Estatuto para o que, os que fixeron os deberes, ben se lles ve. Sinxelamente coidamos que se trata dunha cuestión vocacional inmovilista fronte os que ansían melloras, equidade ou, en definitiva un equilibrio máis xusto do poder e a súa administración. Ben sabido é que no noso país, no goberno do "antigo réxime de Fraga" non se tocou o tema para nada, todo se reduciu a puntuais e esporádicas intervencións do Presidente na prensa a pesar das demandas da oposición que denunciou a ausencia da reforma do Estatuto no Parlamento co risco de perder o ben merecido posto das tres históricas, nembargantes houbo xente inqueda no país, que paseniñamente, con tempo, promoveu a colaboración entre as tres Nacionalidades, Galega, Catalana e Vasca. Non podía ser doutro xeito, inician no 1918, teimaron no 23 e no 33 (acordo con Cataluña, Triple alianza, Galeuzca, etc., ver *1) e, agora no 98, avivaron pulos para os novos estatutos. Na vangarda non valen atallos, Barcelona

foi un longo camiño onde se atoparon unanimidades que aflorarán nos Estatutos. Espectantes esperamos non perder na casa o respecto acadado fóra. Vexamos:

Declaración de Barcelona (0):

Cos precedentes de colaboracións en outros momentos (Galeuzca, Buenos Aires, 1.945) reúnen en Barcelona, 16 de xullo do 1.998, o Bloque Nacionalista Galego, o Partido Nacionalista Vasco e Convergencia i Unió. Froito da que se produce unha declaración conxunta, da que subliñamos algúns puntos que revelan un evidente pensamento:

- Despois de 20 anos de Democracia, continúa sen resolverse a articulación do Estado español como plurinacional.
- Perante este período segue sen recoñecerse a nosa realidade xurídico-política, social e cultural.
- Este recoñecemento resulta de importancia vital en este intre de construción da U. E.
- Facer un chamamento á sociedade española acerca da realidade plurinacional do Estado.
- Planificar o traballo conxunto entre as nosas organizacións sobre: lingua, cultura, fiscalidade e financiamento público, presenza na Unión Europea, etc. Por todo elo establece unha relación permanente entre as nosas respectivas forzas políticas.

Declaracións de Gasteiz (16 de setembro, 98)
Compostela (outubro, 98) (2), (3):

Coa Declaración de Santiago conclúen as organizacións políticas asinantes da Declaración de Barcelona o primeiro ciclo de encontros a tres bandas, aos que inicialmente se tiñan comprometido para realizar unha reflexión profunda sobre a nova cultura política en relación co recoñecemento das nosas realidades nacionais. Prioritariamente as diferentes declaracións xurdidas a partir de Barcelona realízanse nas sedes das tres formacións políticas co fin de reincidir, insistir, sobre un camiño en común cuxo obxectivo básico é a asunción da pluralidade nacional no ámbito do Estado co recoñecemento xurídico-político, social e cultural das nosas respectivas nacións. En definitiva, tres nacionalismos solidarios, cunha aposta de colaboración entre os mesmos, e ofertando un proxecto aberto de cooperación baseado no respecto mutuo.

Os acordos de Barcelona, en xullo; de Gasteiz, en setembro; e o de Santiago en outubro, abren un proceso de traballo conxunto, medido e calculado, con determinación cara unha nova etapa política no Estado, un estado plurinacional, así como unha desexada unión da Europa dos Pobos. As referidas forzas colaborarán na constitución dun novo marco plurinacional no momento no que se cumpría o XX aniversario da Constitución do 78 e, con tal motivo pénsase nunha seria reflexión encamiñada a unha nova lectura enriquecedora que garante o recoñecemento xurídico-político das respectivas realidades nacionais dos pobos Galego, Vasco e Catalán así como a análise do rol do Senado e, a súa reforma.

Basicamente, a Declaración de Gasteiz e o "Acordo de Santiago" pretenden operativizar, planificando, os obxectivos subliñados na Declaración de Barcelona, así como rentabilizar as estratexias políticas que puidesen derivar de terse realizado nas respectivas sedes de PNV e BNG, Gasteiz e Compostela. De

todo elo se derivan sendos acordos que son asinados polas tres formacións cuxo fin é planificar, como xa se dixo, os obxectivos de Barcelona. Deseguido salientamos os acordos que coidamos máis relevantes, non denantes de lembrar voces que acusan o procedemento de "soberanista". É casualidade que no agosto do 1998, ese "pleonismo" que responde por sector soberanista de CiU firmara a Declaración de Barcelona a carón do PNV; que só un mes despois, en setembro do 1998, a ETA e o PNV sellaran o Abrazo de Lizarra".(4)

Porén atopamos aspectos comúns en ámbalas dúas declaracións:

- Establecer unha coordinación política permanente no Congreso dos Deputados e no Senado, a través da constitución dun órgano de coordinación dos partidos (BNG, CIU e PNV), tratando de acadar unha posición común en propostas e emendas, así como na negociación cos diversos grupos parlamentarios naquelas materias que constitúen, ao noso entender, aspectos importantes para o desenvolvemento do carácter plurinacional do Estado.
- Fomentar na sociedade española hábitos de diálogo e tolerancia acerca dunha nova política plurinacional.
- Propoñer un mecanismo conxunto sobre a forma de participación das nosas respectivas nacións ca Unión Europea que incorpore o modelo plurinacional
- Elaborar un plan de traballo conxunto nos campos da política lingüística, da política cultural e da política deportiva, con guión definido, dirixido a obter o recoñecemento efectivo da realidade plurilingüística e pluricultural do Estado.
- Constituír un grupo de traballo para elaborar un programa común e un plan acerca da fiscalidade e financiamento público.
- Fomentar o intercambio de experiencias, propostas e iniciativas entre as nosas respectivas formacións políticas
- .- Reivindicar unha composición do Tribunal Constitucional que reflecta a pluralidade de poderes que axuden ao mesmo para discutir os seus conflitos, arbitrando mecanismos que permitan que a designación de maxistrados do Tribunal Constitucional responda a realidades plurinacionais do Estado.

Queda clara a vocación do BNG que aínda afinaría máis en clave de país, e tamén o PSdG que tampouco dubidou en plural convocatoria estudar o mellor para o País, O PPdG non escribiu, falou. Agora

máis ca nunca a pelota do 18, do 23, do 33 do 78, 98.... esta no tellado do Hórreo, abastarámola?
- Foro Novoestatuto: (BNG).

Bases do Estatuto (5) para elaborar un novo Estatuto para Galicia presentadas polo Foro Novo Estatuto proclaman o carácter de nación de Galicia e reclaman, entre outras cuestións: Aumentar as competencias de Galicia en materia xudicial e poder decidir os partidos xudiciais, fixar a medio prazo un réxime financeiro propio, refacer a organización territorial para eliminar as provincias e establecer unha nova planta formada por comarcas rurais e áreas metropolitanas, e asumir de xeito exclusivo as competencias para legislar en materia de réxime local. O texto foi encargado polo BNG á plataforma integrada por politólogos, profesores universitarios, escritores, editores e periodistas, e a presentación do documento fíxose en Santiago, onde o ex vicepresidente da Xunta, Xosé Luís Barreiro, aludiu as principais novas. Na súa intervención, Barreiro aclarou que estas bases foron elaboradas por personalidades con "orixes ideolóxicos diferentes", se ben todos compartían a idea de concibir a Galicia como nación e, en tal senso, de acadar as máis altas cotas de autogoberno. En consecuencia, considerou que Galicia "ten historicamente gañado o dereito para decidir o marco de relación con España, sen renunciar a ningunha formulación" sobre o modo en que pode articularse. Con Barreiro, presentaron o documento Pablo González Mariñas e Ramón Villares.

Iniciativas XXI

A Fundación Iniciativas 21, creada en xaneiro de 2004, presentouse coa proposta de «potenciar o debate en Galicia desde unha perspectiva galeguista e socialdemócrata». Segundo explicou Máiz, o obxectivo de Iniciativas 21 é servir de aglutinador para distintos colectivos cunha sensibilidade común, xunguidos pola vontade de «introducir opinións e ideas para a recondución social e política, e para a renovación do noso país». Pese a esta clara definición política, os responsables de Iniciativas 21 quixeron deixar claro o carácter aberto da institución así como o seu interese por contar con todo tipo de achegas e de «tender pontes con todos aqueles sectores que están interesados en <<colaborar con nós>>».

En definitiva a proposta, de novo Estatuto en algún momento, fala de autonomía financeira, do concepto de nación, do deber de coñecer a

lingua, etc.. Tense dito en relación ao proxecto: "é a hora de Galicia, do federalismo, da igualdade e da equidade" (6).

Con tal motivo e a vista dos estudos dos diferentes partidos políticos, ademais da actitude do goberno actual que introduciu no parlamento a comisión para o novo estatuto, e tendo en conta as opinións dos colectivos que tiveron a ben amosar puntos de confluencia, non queda mais que esperar o consenso unánime do Parlamento, que tan cacarexado foi ó longo do recente debate sobre o Estado da Autonomía, e polo que se ten sabido ata o momento tan só hai un acordo estatutario entre as forzas do goberno (7) na que dito sexa de paso é parte fundamental a oposición, imprescindible de cara a un acordo final que corrixa as parcialidades dos estatutos de hai vintecinco e setenta anos. Ademais do necesario consenso global do articulado, pensamos esencial a parte das cuestións identitarias, que por obvias semellan de fácil consenso, de vital relevancia é a cuestión do financiamento como o eixo fundamental de un pobo que aspire a ser autenticamente autónomo.

BIBLIOGRAFÍA

- *o- *1-<http://www.geocities.com/Eureka/Park/9767/db.html> Barcelona
- *1-Castelao, A: Sempre en Galicia, páx 89. AkaEditor
- *2-<http://www.mir.es/oris/paz/docs/treg-06.htm> Gasteiz
- *3-<http://www.geocities.com/Eureka/Park/9767/santiago.html>
- *4- García Domínguez, J: • "Piqué y la reforma del estatuto". Libertad Digital, 17/01/05. http://www.libertaddigital.com/opiniones/opi_desa_22625.html
- *5 (10)- Redacción: "Bases del Estatuto", Faro 1, 2004, 27/02/05. Digital—Farodevigo.es.
- *6(18) - A Nosa Terra, Nº 170, do 7 ao 13 de abril de 2005, p. 11.
- *7- A Voz de Galicia, 27 do 6 do 2006.